

Σειρά Εργαλειοθηκών του EUCPN Αριθ. 14

Η Κοινοτική Αστυνόμευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση Σήμερα

Συνοπτική παρουσίαση

Αυτή η εργαλειοθήκη είναι μια κοινή δημοσίευση του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πρόληψης του Εγκλήματος (EUCPN)/του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (CEPOL) και διαφέρει από τα άλλα διαθέσιμα εγχειρίδια σχετικά με την κοινοτική αστυνόμευση (COP). Περιγράφει έναν **αριθμό πρόσφατων ορθών πρακτικών** από τα κράτη-μέλη της ΕΕ σχετικά με την COP. Ο σκοπός αυτής της εργαλειοθήκης είναι να **υποστηρίζει** τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες, ειδικά **τους αρχηγούς αστυνομίας και τα ανώτερα στελέχη εντός των αστυνομικών οργανισμών**, στην επίτευξη μιας επιτυχούς στρατηγικής στον τομέα της COP. Η σπουδαιότητα της στρατηγικής δέσμευσης στις φιλοσοφίες της COP έχει τονιστεί ιδιαίτερα από εμπειρογνώμονες στο συγκεκριμένο πεδίο. Η εστίαση στην COP σε Ευρωπαϊκό επίπεδο **ξεκίνησε με πρωτοβουλία της Αυστρίας**, ως προεδρεύουσας χώρας του EUCPN, μέσω της Διαδικασίας της Βιέννης (Vienna Process) και, ως Προέδρου του Συμβουλίου της ΕΕ, με την εισαγωγή του θέματος σε άτυπη Μόνιμη Επιτροπή Επιχειρησιακής Συνεργασίας σε θέματα Εσωτερικής Ασφάλειας και σε συνόδους του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Η COP θεωρείται ότι αφορά όλα τα κράτη-μέλη της ΕΕ και **εφαρμόζεται ευρέως σε όλη την επικράτεια της ΕΕ**, αν και σε διαφορετικό βαθμό και σε διαφορετικές μορφές. Ενώ η COP συνεχίζει να αναπτύσσεται, παρέχοντας θετικά αποτελέσματα για τους πολίτες και την αστυνομία, **ο ορισμός της παραμένει μια πρόκληση**. Η έννοια αυτή είναι περιβόητη για τους πολλαπλούς και κάποιες φορές, αποκλίνοντες ορισμούς της. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα στο **Ευρωπαϊκό πλαίσιο**, με τη COP να εφαρμόζεται με διαφορετικούς τρόπους στην ΕΕ. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, κοιτάξαμε το **Unity** (Ενότητα) ένα πρόγραμμα στα πλαίσια του "Ορίζοντα 2020" σχετικά με την COP, όπου αντιμετωπίστηκε το ίδιο πρόβλημα. Παρά τους πολλαπλούς ορισμούς και τις διαφορετικές προσεγγίσεις, οι ερευνητές βρήκαν πράγματι κοινά στοιχεία. Λαμβάνοντας υπόψη αυτά τα στοιχεία σε σύνδεση με άλλα ερευνητικά αποτελέσματα, το πρόγραμμα Unity δημιούργησε ένα πλαίσιο για την αναγνώριση και τη διερεύνηση της COP σε όλη την Ευρωπαϊκή επικράτεια. Αυτό το πλαίσιο ονομάζεται οι **Έξι Πυλώνες της COP**:

- πίστη και οικοδόμηση εμπιστοσύνης

- υποχρέωση λογοδοσίας
- ανταλλαγή πληροφοριών και επικοινωνία
- αντιμετώπιση τοπικών αναγκών
- συνεργασία
- πρόληψη του εγκλήματος.

Μέσω μιας ανάλυσης της τρέχουσας βιβλιογραφίας και εις βάθος συζητήσεων με εμπειρογνώμονες στο συγκεκριμένο πεδίο, αναγνωρίσαμε **σημαντικούς παράγοντες για την επιτυχή υλοποίηση της COP**. Χρησιμοποιήσαμε πρακτικές γνώσεις και εμπειρίες στο συγκεκριμένο πεδίο για να δημιουργήσουμε σαφείς και κατανοητές κατευθυντήριες γραμμές, σε μορφή **10 βασικών αρχών**.

1. Η COP αποτελεί μια **ενσωματωμένη συνιστώσα ενός ευρύτερου κυβερνητικού συστήματος**. Μια αστυνομική υπηρεσία δεν λειτουργεί μεμονωμένα αλλά αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου πλαισίου και εξαρτάται από διάφορες μορφές υποστήριξης από την εποπτεύουσα κυβέρνηση. Επομένως, είναι σημαντικό οι πολιτικοί και οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να κατανοούν τη COP, να επικοινωνούν σχετικά με αυτή, να εξοπλίζουν την αστυνομική υπηρεσία με τους απαραίτητους πόρους για την επιτυχή υλοποίησή της και να παρέχουν σε άλλα κρατικά θεσμικά όργανα την απαραίτητη εντολή για να συμμετέχουν στην προσέγγιση της COP.
2. Η COP είναι **δέσμευση**. Αυτή η δέσμευση περιλαμβάνει μια αλλαγή στο στυλ διοίκησης, τη μείωση της αντίστασης της αστυνομικής υποκοουλτούρας στην αλλαγή, και στη δημιουργία μεγαλύτερης ευαισθητοποίησης στις συνθήκες υπό τις οποίες εργάζονται οι αστυνομικοί. Αν η προσέγγιση της COP δεν γίνει αποδεκτή από όλη την αστυνομική υπηρεσία, θα καταλήξει να είναι απλά μια προσθήκη στην πολιτική αντίδρασης της αστυνομίας, κάτι που δεν θα αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Η COP θα πρέπει να θεωρείται ως ένας αποτελεσματικότερος τρόπος εργασίας, όσον αφορά και το χρόνο και την προσπάθεια, παρά σαν μια πρόσθετη εργασία για την αστυνομία.
3. Για τη COP απαιτούνται **ποιοτικές μετρήσεις**. Έχει υπάρξει αυξανόμενη αποδοχή αποτελεσμάτων που βασίζονται στην κοινότητα, όπως κοινοτική ασφάλεια, αντίληψη του φόβου και κλήσεις για επέμβαση. Θα πρέπει να εισαχθούν ποιοτικά κριτήρια αποτελεσμάτων όπως τα επίπεδα ικανοποίησης των πολιτών και η συνεργασία των πολιτών, καθώς και η βιωσιμότητα των κοινοτικών προγραμμάτων, και θα πρέπει να δοθεί προτεραιότητα σε αυτό το είδος των κριτηρίων έναντι των ποσοτικών κριτηρίων. Οι αστυνομικοί που προθυμοποιούνται να μάθουν νέες δεξιότητες θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για κίνητρα

όπως ευκαιρίες προαγωγής και θα πρέπει τα επιτεύγματά τους να τυγχάνουν επίσημης αναγνώρισης.

4. Υπάρχει μια **νέα γενιά προγραμμάτων COP** τα οποία **βασίζονται στην τεχνολογία**. Τα αποτελέσματα των ερευνών έχουν τονίσει τη σημασία χρήσης αυτών των εργαλείων της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας (ICT) για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας και της διάδρασης, και όχι ως υποκατάστατα αυτών των διαδικασιών. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η προτεραιότητα στη χρήση αυτών των εργαλείων θα πρέπει να είναι η βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ της αστυνομίας και των πολιτών, και όχι η συλλογή πληροφοριών.
5. Οι αστυνομικοί χρειάζεται να είναι **σωστά εκπαιδευμένοι** για να συμβάλλουν στην καλή λειτουργία της COP. Ο CEPOL ορίζει την κατάρτιση και την εκπαίδευση ως δύο διαφορετικές έννοιες. Η επιτυχής COP εξαρτάται περισσότερο από την κατάσταση εκπαίδευσης παρά από την κατάσταση κατάρτισης των εμπλεκόμενων αστυνομικών. Έχοντας υπόψη αυτή τη διαφοροποίηση, ταυτοποιήσαμε πέντε ομάδες-στόχους που πρέπει να καταρτιστούν ή να εκπαιδευτούν: κυβέρνηση, ηγεσία/διοίκηση της αστυνομίας, αστυνομικοί COP, κανονικοί αστυνομικοί και κοινότητες.
6. Η COP θα πρέπει πάντα να είναι **τοπικά ενσωματωμένη** και προσαρμοσμένη στις τοπικές περιστάσεις και στο κοινωνικό περιβάλλον. Η έρευνα δείχνει ότι το κοινωνικό περιβάλλον έχει πολύ σημαντική επίπτωση στη σημασία, την ερμηνεία και την υλοποίηση των πρακτικών αστυνόμευσης. Σε περιοχές όπου ιστορικά υπάρχει έλλειψη εμπιστοσύνης, μπορεί να χρειαστούν δεκαετίες για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης. Επομένως, η COP θα πρέπει να θεωρείται ως μέρος μιας ευρύτερης μετατόπισης από μια αστυνομική δύναμη σε μια αστυνομική υπηρεσία, όπου η αστυνομία λειτουργεί για την κοινότητα και μέσα σε αυτή.
7. Η **παρουσία και η οικειότητα** της αστυνομίας αποτελούν μια κρίσιμη πτυχή της COP. Είναι σημαντικό να αφιερώνεται επαρκής χρόνος για να γνωρίσει η κοινότητα τους αστυνομικούς και για να κατανοήσουν οι αστυνομικοί τον τρόπο λειτουργίας της κοινότητας. Οι συναντήσεις μεταξύ της αστυνομίας και του κοινού είναι καίριας σημασίας για την ποιότητα της μεταξύ τους σχέσης.
8. Η αστυνομία θα πρέπει να **πληροφορείται σχετικά με τις τοπικές ανάγκες και να ανταποκρίνεται σε αυτές**. Μια προσέγγιση επίλυσης προβλημάτων που στοχεύει στη δομική μείωση της εγκληματικότητας και στην αύξηση της ασφάλειας αποτελεί μια σημαντική πτυχή της COP. Για την πληροφόρηση σχετικά με τις τοπικές ανάγκες, είναι σημαντικό να αποφεύγεται μια μονόπλευρη προοπτική κατά τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις ανησυχίες μιας κοινότητας. Για την ανταπόκριση στις τοπικές ανάγκες είναι σημαντικό να προσδιορίζονται τα βαθύτερα αίτια των προβλημάτων και η προσοχή να επικεντρώνεται στα

επαναλαμβανόμενα μοτίβα συμβάντων, παρά σε μεμονωμένα συμβάντα, και αυτά να αντιμετωπίζονται σαν ομάδες προβλημάτων.

9. **Συνεργατική προαγωγή της ασφάλειας** σημαίνει ότι περισσότεροι από έναν συντελεστές συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού οράματος ασφάλειας. Η συνεργασία της αστυνομίας με το κοινό με σκοπό την επίλυση των προβλημάτων μπορεί να μειώσει την αντιληπτή έλλειψη τάξης αλλά και να αυξήσει την εμπιστοσύνη στην αστυνομία και τη γενική αντίληψη για τον νόμιμο ρόλο της. Απαιτείται συνεργασία σε όλο το εύρος της κυβέρνησης, επειδή η λύση των προβλημάτων των κοινοτήτων είναι ένας στόχος στον οποίο εμπλέκονται όλες οι σχετικές κρατικές υπηρεσίες, ενώ απαιτείται στενή συνεργασία. Αν το κοινό και οι λοιποί παράγοντες αναλάβουν μεγαλύτερη ευθύνη σε μια συνεργατική προσέγγιση προς την ασφάλεια, αυτό δυνητικά θα επιτρέψει στις αστυνομικές δυνάμεις να συγκεντρώσουν τους πόρους τους σε άλλα κύρια καθήκοντα.
10. Θα πρέπει να ενθαρρύνεται η **αμφίδρομη επικοινωνία** ανάμεσα στην αστυνομία και το κοινό. Η αποτελεσματική, κατάλληλη και έγκαιρη επικοινωνία είναι καίριας σημασίας για μια επιτυχημένη προσέγγιση COP. Η COP θα πρέπει να περιλαμβάνει μια ποικιλία καινοτόμων προσεγγίσεων για να φθάσει σε δυσπρόσιτες ομάδες-στόχους που μπορεί να έχουν μικρό κοινωνικό κεφάλαιο. Επιπλέον, είναι σημαντικό η COP να εξηγείται στο κοινό με μια ξεκάθαρη γλώσσα με εστίαση στις πρωτοβουλίες COP στη δική του κοινότητα, στον ρόλο του καθένα εντός των πλαισίων της COP και στο τι μπορεί να αναμένει το κοινό. Έχει αποδειχθεί ερευνητικά ότι οι άνθρωποι που είναι καλά πληροφορημένοι σχετικά με την αστυνόμευση τείνουν να έχουν θετικότερη γνώμη για την αστυνομία.

Η ιδέα της COP έχει εδραιωθεί σε διάφορα κράτη-μέλη της ΕΕ, αλλά σε διαφορετικές μορφές, με χρήση διαφορετικών ερμηνειών και με διαφορετικές ονομασίες. Δεν υπάρχει ακόμη μια κοινή βασική πανευρωπαϊκή αντίληψη για τη COP, πόσο μάλλον μια ενιαία Ευρωπαϊκή προσέγγιση. Ουσιαστικά, απαιτούνται επαρκείς πόροι για την επίτευξη ενός κοινού **οράματος της ΕΕ για τη COP**: δηλαδή, αυτό που απαιτείται είναι αρκετός χρόνος και πόροι για την αξιοποίηση όλων των σχετικών επιστημονικών δημοσιεύσεων που είναι διαθέσιμες σε όλη την ΕΕ, τη συμμετοχή των σωστών συμβούλων και την συμπερίληψη των προοπτικών των τοπικών κοινοτήτων.

Επιπλέον, θα πρέπει να καταβάλλονται πρόσθετες προσπάθειες για την **κατανόηση και αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της ΕΕ** και της γνώσης και εμπειρίας της σε σχέση με τη COP. Κατά πρώτον συνιστάται να συμφωνηθεί μια σύμβαση ονοματοδοσίας για χρήση εντός της ΕΕ. Δεύτερον, η μεγάλη γλωσσική ποικιλία εντός της ΕΕ είναι στοιχείο πολιτιστικού εμπλουτισμού, αλλά δημιουργεί φραγμούς στο διαμοιρασμό των υφιστάμενων γνώσεων σε όλη την ΕΕ. Απαιτούνται πρόσθετες

προσπάθειες για μετάφραση σχετικών υλικών (π.χ. συνοπτικών παρουσιάσεων σχετικών μελετών και αναφορών) για τον ευρύτερο διαμοιρασμό της γνώσης εντός της ΕΕ.

Ελπίζουμε ότι **οι αρχηγοί αστυνομίας και τα ανώτερα στελέχη εντός των αστυνομικών οργανισμών**, καθώς και άλλοι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες, θα χρησιμοποιούν αυτή την εργαλειοθήκη για να καταλήγουν σε επιτυχείς στρατηγικές COP. Η υιοθέτηση από τους πολιτικούς και τους φορείς είναι σημαντική, επειδή για την υλοποίηση ή βελτίωση της COP απαιτούνται δομικές και πολιτιστικές αλλαγές εντός της οργάνωσης της αστυνομίας.

Τέλος, θα πρέπει να συζητηθεί το ερώτημα της έκτασης στην οποία η COP έχει θέση εντός της ευρύτερης **Ένωσης Ασφάλειας**. Μπορεί να έχει το δυναμικό μιας σημαντικής συνεισφοράς στην Ένωση Ασφάλειας, και θα πρέπει να εξετάζεται υπό αυτό το πρίσμα.